

Zeetrektingen in Bloemendaal aan Zee in 2005

Steve Geelhoed

Inleiding

In 2005 werd voor het twintigste achtereenvolgende jaar zeetrek geteld in Bloemendaal aan Zee. Hoewel het aantal getelde uren het laagste in de 21^e eeuw was, werden er weer genoeg leuke soorten en aantallen gezien. De resultaten worden volgens het inmiddels bekend geachte stramien besproken.

Telpost en telwijze

De tellingen werden als vanouds verricht vanaf de reddingsbrigade, in de zeereep ten noorden van Tropen aan Zee en Het Eindpunt. De telmethode is eveneens onveranderd; zitten achter een verrekijker of telescoop op statief, de blik op een vast punt op de horizon fixeren en tellen wat door het beeld vliegt, met uitzondering van duiven, zangertjes en dergelijke. In principe worden waarnemingen per uur verzameld en duurt een telling minimaal twee uur. Bijna tweederde van de tellingen is uitgevoerd door één teller (64%); 23% door twee tellers, 10% door drie tellers en de overige 3% door vier of meer personen. Al met al is in Bloemendaal 225 uur over zee gekeken, waarvan 127 in het voorjaar (1 januari t/m 30 juni). Alle uren zijn ingevoerd en toegevoegd aan de landelijke database van de werkgroep CvZ van de Nederlandse Zeevogelgroep.

De tellingen in cijfers

Een samenvatting van de tellingen staat in tabel 1. Naast alle vogels werden ook 42 Bruinvissen, 3 Grijs en 3 Gewone Zeehonden op de CvZ-kaarten ingevuld. In totaal zijn 107109 vogels genoteerd verdeeld over slechts 88 soorten, inclusief 'soorten' als Alk/Zeekoet en Noordse Dief. Het voorjaarstotaal van 73880 overtrof de 33229 exemplaren in het najaar ruimschoots. Wanneer we deze totalen delen door het aantal getelde uren krijgen we een hoog uurgemiddelde van 582 ex/uur voor het voorjaar en een hoog gemiddelde van 336 ex/uur voor het najaar.

Tabel 1. Resultaten van de zeetrektingen in Bloemendaal aan Zee, voorjaar (Vj) en najaar (Nj) 2005.

Soort	Vj	Nj	Soort	Vj	Nj
Knobbelzwaan	19		Kleine Plevier	1	
Kleine Zwaan	2		Goudplevier	6	4
Kleine Rietgans		75	Zilverplevier	948	2
Grauwe Gans	97	36	Kievit	58	
Brandgans	1867	317	Kanoet	1385	22
Rotgans	5718	402	Drieteenstr.loper	796	316
Nijlgans	49		Kleine Str.loper	1	
Bergeend	151	99	Temmincks Str.	1	
Tafeleend	5	1	Bonte Str.loper	1557	218
Kuifeend	21	19	Kemphaan	18	1
Topper	24	6	Watersnip	2	2
Ijseend	1		Bokje		1
Eider	781	666	Grutto	3	
Zwarte Zee-eend	3319	2545	Rosse Grutto	1315	6
Grote Zee-eend	11	41	Regenwulp	97	7
Brilduiker	6	1	Wulp	147	94
Grote Zaagbek	3		Rosse Franjepoot		2
Middelste Zaagbek	186	46	Tureluur	96	22
Krakeend	143	6	Groenpootruiter	6	2
Smient	1127	137	Witgatje		1
Slobeend	982	7	Oeverloper	1	
Wilde Eend	10		Steenloper	55	20
Pijlstaart	357	7	Kleinste Jager		2
Zomertaling	29		Kleine Jager	4	88
Wintertaling	1039	51	Middelste Jager	1	18
duiker spec.	3592	1896	Grote Jager		6
Fuut	1565	191	Zwartkopmeeuw		2
Roodhalsfuut	11	6	Dwergmeeuw	5492	567
K'duiker/Geo.Fuut	26	6	Kokmeeuw	2522	3675
Noordse Stormvogel	5	5	Stormmeeuw	4996	2137
Grauwe Pijlst.vogel		21	Kl. Mantelmeeuw	1475	4934
Noordse Pijlst.vogel		5	Geelpootmeeuw	1	
Vaal Stormvogeltje		3	Zilvermeeuw	1389	4876
Jan-van-gent	517	505	Gr.Mantelmeeuw	226	245
Aalscholver	5020	1404	Gr.Burgemeester		1
Blauwe Reiger	28	5	Drieteenmeeuw	5042	1314
Lepelaar		37	Grote Stern	1187	2490
Bruine Kiekendief	9	5	Noordse Dief	15422	1844
Smelleken	3	1	Dwergstern	309	
Torenavalk	1		Zwarte Stern	76	4
Slechtvalk		1	Witwangstern	2	
Scholekster	251	31	Alk/Zeekoet	2050	1230
Kluut	119		Papegaaiduiker		1
Bontbekplevier	54	16	Kleine Alk	6	8

In het voorjaar waren de algemeenste 'soorten' achtereenvolgens Noordse Dief, Rotgans, Dwergmeeuw, Drietenmeeuw, Aalscholver en Stormmeeuw. Ieder goed voor meer dan 5% van alle getelde vogels. Samen goed voor 57% van alle getelde vogels. In het najaar droegen acht soorten meer dan 5% bij aan het totaal: Zilvermeeuw, Kleine Mantelmeeuw, Kokmeeuw, Zwarte Zee-eend, Stormmeeuw, Grote Stern, duiker spec en Noordse Dief. Samen goed voor 63% van alle vogels. De records van duiker spec, Kuifduiker, Geoorde Fuut, Rotgans, Zilvermeeuw, Drietenmeeuw en Alk/Zeekoet werden verbeterd. Het jaar leverde ook een nieuwe telpostsoort op, nl. Witwangstern. Wanneer al deze vogels werden gezien is in de volgende paragraaf te lezen.

Chronologisch overzicht van de tellingen

Het jaar begon met een klassieke westcirculatie die talloze depressies aanvoerde. De wind kwam veelal uit de (Z)ZW-hoek, zodat het eerste uurtje pas op 6 januari werd geteld. Afgezien van de eerste Bruinvis werd niets bijzonders gezien. Twee dagen later raasde er een zuidwesterstorm over het land, maar in een ochtenduurte vloog niets bijzonders. In de (na)middag ruimde de wind echter iets, nam af tot windkracht 7 à 8, het zicht nam toe én Drietenmeeuwen begonnen massaal te vliegen. In 3½ uur werd het record van 1 december 1992 verdubbeld; inclusief het handjevol vogels in de ochtend 2596 Z, 91 N. Daarnaast vlogen er ook drie Noordse Stormvogels en de eerste Jannen. Een week later was het aantal vogels aanmerkelijk lager. De honderden langsvliegende Storm- en Drietenmeeuwen zorgden er echter voor dat de drie tellingen verre van saai waren. Dat er ook nog wat krentjes vlogen was mooi meegenomen, o.a. twee Parelduikers, een Smelleken, een volwassen Geelpootmeeuw, een Kleine Alk en vijf Bruinvissen. De 19^e werden de records van duiker spec en Alk/Zeekoet (eindelijk) verbeterd. In twee uurtjes vlogen er respectievelijk 51 Z, 176 N en 14 Z, 823 N. De maand werd de 31^e afgesloten met gevarieerde trek en de zevende Bruinvis van het jaar. In februari werden slechts drie tellingen uitgevoerd. De eerste telling op de 13^e was onderhoudend met o.a. 16 Jan-van-genten, 491 Rotganzen, 502 Stormmeeuwen, 458 Drietenmeeuwen, 453 Alk/Zeekoeten en 5 Kleine Alken. Tijdens de laatste telling op de 21^e werd het record (Roodkeel)duikers weer ietsje scherper gesteld.

Maart kwam langzaam op gang. Hevige sneeuwval op de 3^e (in Noord-Nederland tot 50 cm) had geen sneeuwrush tot gevolg. Tot de 11^e kabbelde de trek voort, met een fraai uurgemiddelde van 1 Bruinvis/uur. De 11^e werd voor het eerst noemenswaardige noord-waartse trek gezien, met Rotgans (627) en Stormmeeuw (562) als talrijkste soorten. Tussen de op zee rustende Roodkeelduikers dobberde een Parelduiker. Twee dagen later sneuvelden twee records, nl. van (Roodkeel)duiker en Rotgans. Duikers (741) vlogen met name in de vroege ochtend laag over zee naar zuid,

Rotganzen (4047) kwamen iets later op gang en vlogen veelal hoog over. Daarnaast vlogen er regelmatig groepen eenden en steltjes, plus bijna 1500 (Kok)meeuwen. Hard werken voor een eenzame teller. De volgende ochtend werd het duikerrecord al weer naar de prullenbak verwezen: in twee uur vlogen er 851, plus krentjes als IJseend en Bruinvis. Twee dagen later, de 16^e, werden weer 807 duikers geteld, waaronder 6 Parelduikers. De eerste Zomertalingen (3), Visdiefjes (2) en Grote Sterns (3) zijn het vermelden waard, net als 10 Alken, 4 Bruinvissen en een Gewone Zeehond. De middag van zondag de 20^e werd aardige trek vastgesteld: naast een record aantal Bruinvissen (9) en een Grijsje Zeehond vlogen er regelmatig gemengde groepjes (zwem)jeenden langs. De verwachtingen voor de maandag waren dan ook hoog gespannen. En terecht. In drie uur werden met een oostenwindje 41 soorten geteld, waaronder Jan-van-gent (23), Krakeend (75), Wintertaling (515), Zomertaling (15), Slobeend (494), Pijlstaart (196), Grutto (eerste), Bonte Strandloper (841), Alk (1) en Bruinvis (1). De volgende ochtend kwam de wind uit het zuidoosten, zodat er minder trek was. Aalscholver (586) en Brandgans (434) zorgden voor de pap, de eerste twee Bruine Kieken en een Bruinvis voor de krentjes. Een dag later was de wind nog verder gekrompen, zodat er twee dagen nog minder zichtbare trek was. De eerste tientallen Dwergmeeuwen en drie Bruinvissen zijn het vermelden waard. De 25^e werd het eerste golfje Dwergmeeuwen (676) gezien, zodat met spanning werd uitgekeken naar het Paasweekeinde. Mist en nevel gooiden echter roet in het eten, zodat alleen op Eerste Paasdag is geteld. Dit leverde gevarieerde trek op, met o.a. Kuifduiker (5, record), Roodhalsfuut (3 tp), Jan-van-gent (96), Aalscholver (503), Bruine Kiek (2) en Dwergmeeuw (339). Voor maartbegrippen passeerden ook hoge aantallen Noordse Dieven (199) en Grote Sterns (125). Op de 30^e vlogen o.a. Aalscholver (705), Smelleken (1), Kempphaan (15) en Dwergmeeuw (449). De laatste dag van de maand werden weer 5 Kuifduikers (tp), 2 Roodhalsfuten en de laatste Bruinvis van het voorjaar gezien.

April begon traditioneel, d.w.z. met soortenrijke tellingen zonder hoge aantallen. Kuifduikers, Geoorde Futen (4 op de 2^e) en Roodhalsfuten werden de eerste twee dagen weer op zee gezien. Zomertalingen (11) en de vroegste Zuid-Kennemerlandse Dwergstern ooit vlogen de 2^e langs. De eerste Zwarte Sterns volgden de 21^e. Oostenwind van de 22^e t/m 24^e leverde drie dagen met meer dan duizend sterns op. De aantallen steltlopers bleven laag, maar vermeldenswaard zijn Kuifduiker (2), Noordse Stormvogel (1), Jan-van-gent (95), Brandgans (586 24^e), Smelleken (1), Kleine Jager (2), Dwergmeeuw (1421 23^e), Noordse Dief (2320 23^e en 2376 24^e), Dwergstern (110 24^e) en een 'albinistische Stormmeeuw'. Helaas zag Hans de vogel alleen schuin van achter, maar toen het kwartje enkele groepen sterns later viel deed de vogel hem wel erg veel denken aan een Ivoormeeuw... De maand werd de 27^e afgesloten met een soortenrijke telling zonder opvallende aantallen.

Mei begon de 1^e met een nieuwe soort voor de regio: twee Witwangsterns in zomerkleed. Deze ochtend passeerden verder o.a. 242 Brandganzen, een adult lichte fase Middelste Jager en 1363 Noordse Dieven. Op Bevrijdingsdag begon de wind uit de NW-hoek te waaien, maar de matige wind bracht (weer) niet de gehoopte aantallen Rosse Grutto's. Het hoogste aantal passeerde de 8^e, nl. 641 ex. De 12^e draaide de wind naar de NO-hoek en resulteerde in het hoogste aantal Kanoeten dit jaar: 533. De overige steltjes werden in lagere aantallen gezien, maar de soortenrijkdom was hoog. Zo kon op de 13^e een Temmincks Strandloper gedetermineerd worden; pas de tweede voor de telpost. Deze dag passeerden ook andere, minder alledaagse steltlopers als Kleine Plevier, Kempphaan en Kleine Strandloper. De 14^e was de trek spectaculair. Volgens de twee Big Day-teams dan, die ondergetekende uit bed belden. Twee uurtjes na zonsopkomst was er weinig meer van te merken; tot 12.00 uur waren de talrijkste soorten Rosse Grutto (255), Zilverplevier (437), Kanoet (467) en Noordse Dief (1509).

Een rustige telling op de 22e luidde de vroege zomerstop in. Twee maanden later maakte een vrij krachtige NW-er een eind aan de zomerstop: van 21 t/m 23 juli werd 8 uur geteld, resulterend in één Noordse Pijl, één Noordse Stormvogel, tientallen Jannen, vier Kleine Jagers en lichte trek van sterns en steltlopers. De maand werd een week later afgesloten met een saaie telling. **Augustus** begon iets beter met mooie groepen Kokmeeuwen op de 1e, maar sterns en steltlopers lieten het vrijwel afweten. Net als de 13 uurtjes in de rest van de maand. Vermeldenswaard zijn Roodhalsfuut (27^e), Grote Jager (17^e), Zwartkopmeeuw (17^e) en twee Bruinvissen op de 22^e, foeragerend aan de rand van een groep voedsel zoekende meeuwen en sterns.

September werd geopend met een soortenrijke telling op de 4^e. Naast Grote Sterns (689), en honderden Kokmeeuwen en Noordse Dieven zijn het vermelden waard: de eerste Smienten en Pijlstaarten, Bruine Kiek (5) en Witgat. De eerste duikers (8 Roodkeel & 1 Parel), Grauwe Pijlen (13), Kleinste Jager (donkere juv) en Zeekoeten (3) werden met een krachtige wind tijdens de tweede telling op de 14^e gezien. Leuk zijn verder een Noordse Stormvogel, 18 Kleine Jagers, 773 Zilvermeeuwen (record), een Bruinvis, een Grijs Zeehond en een waarschijnlijk, juveniele Zwarte Zeekoet. Peter mailde de volgende beschrijving: *"smoezelig grijs-zwart dik gedrongen alkje met stompe achterkant en duidelijk witgrijs paneel op de arm in een verder donkerzwartgrijze vleugel. groezelig lichter zwartgrijze rug, nek, kop en stuit...Smoezelig witte buik, borst. Maar ja die niet-witte ondervleugel."* Tot het einde van de maand werd niet veel geteld. Een uitzondering was de 29e met de eerste Rotganzen, een Smelleken, 2 Noordse Stormvogels, 2 Middelste Jagers (waaronder een prachtige adult donkere fase met lepels), 5 Kleine Jagers en 941 Kleine Mantels.

Oktober begon spetterend. Op de 1e werden met W 4 à 5 leuke zeevogels gezien: Grauwe Pijl (7), Noordse Pijl (4), Vaal Stormvogeltje (1) en Kleine

Jager (3). De volgende dag was de wind O 2, zodat de trek vrijwel onzichtbaar verliep. Leuk waren 37 Lepelaars die hoog tegen de donkere lucht langsvlogen. Daarna duurde het tot de 22e voor er weer geteld werd. Met ZW 6 werden verrassend genoeg leuke (zee)vogels gezien, o.a. Roodhalsfuut, 2 Vaaltjes, 1 Grote, 1 Kleinste en 16 Kleine Jagers. De volgende dag passeerde weer een Roodhalsfuut én de eerste Kleine Alk van het najaar. Drie dagen later werden er (met WZW 5) 7 gezien, evenals 386 Alk/Zeekoeten en 314 Dwergmeeuwen. Verder vlogen er leuke soorten als Grauwe Pijl, Rosse Franjepoot (2), Grote, Middelste (2) en Kleine Jager. De zaterdag daarna was de trek een stuk minder, maar werd wel de enige groep Kleine Rietganzen (75) van het jaar gezien. Evenals 270 Brandganzen en een Bruinvis. De maand werd een dag later afgesloten met (pas) de tweede Zwartkopmeeuw van het jaar.

November begon aardig met een onvolwassen Middelste Jager in de middag van de 1^e. In de rest van de maand werden er in 23 uur nog dertien gezien. De beste dag was de 5^e met vier exemplaren. Andere krentjes deze dag waren Roodhalsfuut, Kuifduiker, 2 Grote, 12 Kleine Jagers en een Bruinvis. Een late Grote Stern werd op de 9e gezien, evenals 718 Kleine Mantels in een uurtje. De 14e volgden nog zes Grote Sterns (4 onv & 2 ad); de laatste ooit. Op de 16e werden een paar krenten gezien: een Bokje door de branding naar noord én iets verder weg een Papegaaiduiker naar zuid. Een Kleine en een Middelste Jager zijn eveneens vermeldenswaard. Vier dagen later passeerden er twee Roodhalsfuten, een Kuifduiker, een Grote Jager en een adult winterkleed Grote Burgemeester. Op de 23e konden 252 duikers gedetermineerd worden, resulterend in een verhouding van 1 op 30 Parelduikers. Tijdens deze telling werd de laatste Middelste Jager van het jaar gezien, evenals 7 Alken en een Bruinvis.

De eerste twee uurtjes in **december** op de 4^e en 5^e brachten weinig trek, maar er werden wel een Bruinvis en twee onvolwassen Kleine Jagers gezien. Een Slechtvalk op de 12^e was de enige van het jaar. Op de 14^e werd weer een Kleine Jager gezien. Een Kleine Jager en 593 (Roodkeel)duikers op de 24^e sloten het jaar af.

Tot slot

De volgende personen hebben de telpost in 2005 bezocht: Jeroen Brandjes, Han Buckx, Pieter van Eijk, Amon Gouw, Hans Groot, D. Harrison, Joop Lambert, Peter Logtmeijer, Pim de Nobel, Peter Nuyten, Nico Rensen, Peter de Rouw, Wil Schep, Roy Slaterus. Allen hartelijk dank voor hun bijdrage. En ook dit jaar is ieders bijdrage aan de tellingen weer van harte welkom.

S.C.V. Geelhoed, Leon.Springerlaan 300, 2033 TH Haarlem.